HZ. PEYGAMBER VE BİRLİKTE YAŞAMA AHLÂKI*

Bismillahirrahmanirrahim.

Bizleri engin rahmetinin bir tecellisi olarak yoktan var eden; bilişip tanışmamız için farklı dillerde ve farklı renklerde yaratan; ilim, hikmet ve marifetle inkişafı mümkün kılacak akılla, sevgi ve muhabbete mekân olacak kalple donatan Yüce Rabbimize nihayetsiz hamd ü senalar olsun!

Hz. Âdem Safiyyullah'tan Hz. İbrahim Halilullah'a, Hz. Musa Kelimullah'tan Hz. İsa Kelimetullah'a kadar bütün rahmet elçilerine ve bilhassa veladeti yeryüzünün baharı, insanlığın bayramı olan Fahr-i Kâinat Efendimiz Hz. Muhammed Mustafa Habibullah'a, Sevgililer Sevgilisine sonsuz salât ve selâm olsun!

Sayın Cumhurbaşkanım, Saygıdeğer Hanımefendi, Sayın TBMM Başkanım, Sayın Başbakanım, Siyasi Partilerin Değerli Genel Başkanları, Değerli Basın Mensupları! Sevgili Gençler, Yüreğinde peygamber sevgisiyle salonumuzu dolduran ve ekranları başında bizleri seyreden aziz kardeşlerim, Hanımefendiler, Beyefendiler,

Sizleri hürmet ve muhabbetle selâmlıyorum. Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun.

Bugün, bir gölgelik hükmünde olan dünya hayatımızda, imtihanlarla geçecek kısacık ömrümüz süresince hep yolumuzu aydınlatacak olan Kerim Kitab'ın "sirâc-ı münîr" diye adlandırdığı ışık saçan kandilin yanmaya başlayışını yeniden hissedeceğimiz bir haftanın başlangıcı...

İçimizin karanlık dehlizlerinde kaybolurken, yüreğimizde yanarak, zihnimizi aydınlatarak bizi merhamet yüklü sokaklara çıkaran bir hidayet rehberinin doğuşunu idrak edeceğimiz bir Kutlu Doğumun başlangıcı...

Diyanet İşleri Başkanlığı olarak, öteden beri Kutlu Doğum Haftalarında bireysel ve sosyal hayatımız açısından önem arz eden temaları aziz milletimizin gündemine taşımaya, özelde toplumumuzu, genelde ise tüm insanlığı Hz. Peygamber'in (s.a.s.) çağlar üstü rahmet yüklü mesajlarıyla buluşturmaya gayret gösteriyoruz. Bu çerçevede son dört yılda sırasıyla; "Hz. Peygamber ve Merhamet Eğitimi", "Hz. Peygamber, Kardeşlik Ahlâkı ve Hukuku", "Hz. Peygamber ve İnsan Onuru", "Hz. Peygamber, Din ve Samimiyet" temalarını ele aldık. Bu yılki Kutlu Doğum Haftası temamızı ise "Hz. Peygamber ve Birlikte Yaşama Ahlâkı" olarak belirledik.

Aziz Konuklarımız,

Aslında bu sene bu konuyu belirlerken bütün insanlığın ortak yurdu ve evi olan dünyamızın küresel ölçekte yaşadığı büyük acıları, büyük sıkıntıları göz önünde bulundurduk.

Biz bu konuyu tespit ederken, tarihte selâm ve eman yurdu olarak bilinen İslam coğrafyasının, bugün, savaş, şiddet ve vahşetle anılmaya başlamasından yola çıktık. İnsanlığı topyekûn barışa davet eden bir dinin mensuplarının, cihanşümul bir rahmetin temsilcisi olan Hz. Peygamber'in (s.a.s.) müntesiplerinin, bugün ortaya koyduğu davranışlar ve sergilediği tavırlar sebebiyle kaybettikleri "birlikte yaşama ahlâkını" bir daha yeniden nasıl tesis edebiliriz, düşüncesinden hareket ettik.

Bu konuyu küresel ölçekte ele almak isteyişimizin önemli bir sebebi de Batı dünyasının İslamofobik dalgalarla hızla çok kültürlülükten uzaklaşması, Batı'da yaşayan millet varlığımızın ve Müslüman kimliğinin karşı karşıya kaldığı ciddi sorunlardır.

Aziz Kardeşlerim,

Bu konuyu belirlerken elbette her şeye rağmen bir umut adası olmaya devam eden ülkemizi, milletçe yaşadığımız sorunları, birlikte yaşama ahlâkını ortaya koymada zaman zaman yaşadığımız ciddi sorunları da dikkate aldık. Bu vesileyle kin ve nefret yerine merhamet ve adaleti; düşmanlık ve husumet yerine dostluk ve kardeşliği; riyakârlık ve gösteriş yerine içtenlik ve samimiyeti ikame etmek; zedelenen insan haysiyet ve onurunu yüceltmek için birlikte yaşama ahlâk ve hukukunu yeniden gözden geçirmeye bir vesile olsun istedik.

Aziz Kardeşlerim,

Ancak ben bugün konuşmamda küresel ölçekte ulusların, dinlerin, kültürlerin, medeniyetlerin arasında birlikte yaşama ahlâkı açısından yaşadığımız krizlerden söz etmeyeceğim.

Ben bugün, Müslüman, Hıristiyan, Yahudi, Rum, Ermeni din mensupları arasındaki birlikte yaşama ahlâkından söz etmeyeceğim.

Ben bugün, İslamofobyanın nasıl bir nefret ve düşmanlığa dönüştüğünü, Batı'nın çok kültürlülük iddiasını nasıl kaybettiğini uzun uzun anlatmayacağım.

Ben bugün, İslâm coğrafyasında yanan ateşi, mezhep çatışmalarının sebeplerini tahlil etmeyeceğim.

Ben bugün, İslâm coğrafyasının neden birlikte yaşama ahlâkını ve hukukunu kaybettiğinin sebeplerini saymayacağım.

Ben, bugün Peygamberimizin Ensar ve Muhaciri nasıl kardeşler topluluğu haline

getirdiğini, Yahudiler ve gayr-i Müslimlerle Medine Vesikasını imzalayarak birlikte yaşama ahlâkı ve hukukunu nasıl oluşturduğunu ve sonra Müslümanların tarih boyunca bunu örnek alarak nasıl çok kültürlü medeniyetler inşa ettiğini anlatmayacağım. Hz. Ömer'in, Selahaddin-i Eyyübi'nin emannamelerinden, Fatih Sultan Mehmed'in ahitnamesinden uzun uzadıya bahsetmeyeceğim.

Aziz Kardeşlerim,

Ben bugün, konuşmamda bu konunun bölgesel ve küresel ölçekteki boyutları yerine bütün bunların sebebi olan, bütün bunların kaynağı olan bireysel ve kişisel boyutuna vurgu yapmak istiyorum.

Biz zaman zaman büyük söylemlerle sorunlarımızın küresel ve evrensel boyutları üzerinde yoğunlaşırken nefsimizden, gönül dünyamızdan kaynaklanan sebepleri ihmal ediyoruz.

Ülkemiz ve bütün ülkelerin sorunları ile uğraşırken kendi beden ülkemizi, ruh ve gönül dünyamızı, öz vicdanımızı ihmal ediyoruz. Beden ülkesine hapsettiğimiz ruhumuzu, masiva ile doldurduğumuz kalbimizi unutuyoruz. Biz bazen dışımızdaki öteki ile ve bütün ötekilerle uğraşırken içimizdeki en büyük ötekiyi, nefsimizi, nefs-i emmâremizi unutuyoruz.

Aziz Kardeşlerim,

Aslında bütün bu küresel ve bölgesel sorunların sebebi, birey olarak her insanın kendisiyle barışık olamamasıdır. Birlikte yaşama ahlâkının başlayacağı yer her birimizin kendi nefsidir. Fıkıh geleneğimiz ötekiyi tekfirde ve küfürde ararken, irfan geleneğimiz her birimizin ötekisinin kendi içinde yaşadığını tespit etmiştir. Ki o da nefs-i emmâredir.

Birlikte yaşamanın en temel ilkelerinden biri affetmektir. Bize yapılan kötülüğü unutmaktır. Affetmek, adaletin fevkinde bir erdemdir. Affetmek, asla kötülüğü onaylamak değildir. Bağışlamak, "Sen yaptıklarından daha değerlisin" demektir. Affetmek, özgürlüktür. Affetmek, insanı kin, öfke ve intikamın zindanından kurtaran bir özgürlüktür. Affetmek, kibrin çukurlarından tevazuun semasına yükselmektir. Üzülerek ifade edelim ki bugün affetmek hayatımızda çok az rastladığımız bir erdemdir.

Oysa affetmek Rabbimizin şanındandır. O bizi affetmezse biz ne yaparız, nereye gideriz, kime iltica ederiz? O çok esirgeyendir, çok bağışlayandır. O mülkü, kâinatı Rahman sıfatıyla idare edendir. O Tevvâb'dır. Bütün tövbeleri kabul edendir. O nimeti sadece kendine iman edenlere vermez, isyan edenlere de verir. Bazen isyan edenlere daha fazla verir. O Gaffâr'dır; çok bağışlayandır.

Oysa bizim, en azılı düşmanlarını bile affeden bir peygamberimiz var. O Peygamber ki hep affedici oldu, affetmeyi öğretti. Affetmek onun en çok yaptığı dua oldu. *"Allah'ım!*

*Sen affedicisin, ikram sahibisin, affetmeyi seversin, beni de affet!"*1

Biz müminler, Resul-i Ekrem Efendimizin (s.a.s.), Taif dönüşü kendisini taşlayanları affetmesinin ötesinde onlara dua ettiğini hep anlatıp dururuz. Ama bir kelimeyle benliğimize dokunanları bile affetmeyi düşünmeyiz. Biz bugün gönül kırıcı bir sözden dolayı bile birbirimizi affetmeyi bilmiyoruz.

Efendiler Efendisi (s.a.s.), Mekke'nin fethedildiği günde, kendisine her türlü zulüm ve işkenceyi reva görenleri, kendisini yerinden, yurdundan, vatanından edenleri, onlarca defa varlığını ortadan kaldırmak isteyenleri, Vahşileri, İkrimeleri, Ebû Süfyanları toplamış ve onlara şöyle demişti:

"Bugün, ben sizlere kendisini kuyuya atan kardeşlerine Hz. Yusuf'un söylediğini söylüyorum. 'Size bugün hiçbir başa kakma, ayıplama yok! Allah sizi affetsin! Şüphesiz O, merhametlilerin en merhametlisidir.'2 Bugün size yüksek sesle azarlama ve kınama bile yapılmayacaktır."3

Aziz Kardeşlerim,

Birlikte yaşama ahlâkının küresel ölçekte yeryüzünde egemen olması için yaptığımız bir hatadan, işlediğimiz bir kusurdan dolayı kardeşimizden özür dileyebilmeliyiz. Affedici olan insan, özür dilemesini de bilir. Özür dilemenin Allah'a karşı yapılanının adı tövbedir. Allah'a tövbe etmesini bilen, kardeşinden özür dilemesini de bilir. Özür dilemek, asla hakkı düşürmek değildir. Özür dilemek, insanı kötülüklerin üzerine yükseltmektir.

Yüce Rabbimiz, Kur'an-ı Kerim'de en azılı düşmanlıkları en sıcak dostluklara dönüştürmenin yolunu, yöntemini bizlere göstermiştir: *"İyilikle kötülük bir olmaz. Sen (kötülüğü) en güzel olan davranışla sav. O zaman bir de göreceksin ki seninle aranızda düşmanlık bulunan kişi sıcak bir dost oluvermiş!"4*

Aziz Kardeşlerim,

İstiklal Şairimiz M. Akif Ersoy, sözün tükendiği bir noktada şöyle haykırmıştır:

Ağlarım, ağlatamam, hissederim, söyleyemem

Dili yok kalbimin, bundan ne kadar bizarım.

Eğer bugün, Kutlu Doğum Haftasında, Resûl-i Ekrem'in (s.a.s.) veladet ikliminde kalbimin dili olsaydı; eğer bugün nefesim yetip de sesimi tüm yeryüzüne duyurabilseydim bütün kardeşlerime şöyle seslenmek isterdim:

Ey insanlar!

Hepimiz yerkürenin üstünde kocaman bir aile değil miyiz? Hepimiz Hz. Âdem ve Hz. Havva'nın kızları ve oğulları değil miyiz? Hepimiz bir Allah'ın kulları değil miyiz? O halde nedir birbirimizden alıp veremediğimiz?

Birlikte huzur ve güven içinde yaşayabilmek için ihtiyacımız olan erdem ve faziletler fıtratımıza nakşedilmiş iken, bunları fiiliyata geçirmek, söylem ve eylemlerimize yansıtabilmek ve ikincisi olmayan bu dünyayı daha güzel, yaşanabilir bir dünya yapabilmek bu kadar zor mu gerçekten?

Saygıyı, hoşgörüyü, merhameti, adaleti, affetmeyi, dürüstlüğü, paylaşmayı, sabrı hayatımıza hâkim kılmak, ilişkilerimizin mihveri yapmak gökdelenler inşa etmekten, devletler, şirketler kurup yönetmekten, bilişim teknolojileriyle hayal ötesi buluşlara imza atmaktan, uzayın derinliklerinde ya da DNA moleküllerinde incelemeler yapmaktan daha mı zor, daha mı külfetli?

Kalplerdeki kin ve nefret duygularını, hırs ve intikam arzularını parçalamak, atomu atomaltı parçacıklara ayırmaktan daha fazla mı çaba gerektiriyor? Yüreklerde sevgi, muhabbet, şefkat üretmek, kocaman fabrikalar kurup silah üretmekten daha mı masraflı ve zahmetli?

Eğer sesimi Kur'an'ın "Ehl-i kitap" diye isimlendirdiği ilahi dinlerin mensuplarına duyurabilseydim bugün onlara şöyle seslenmek isterdim:

Ey Ehl-i kitap! Ey bütün ilahi dinlerin mensupları! Ey kutlu peygamberlerin ümmetleri!

Bizim Allah'a verilecek büyük bir hesabımız olduğunun farkında mıyız? Yüce Rabbimizin merhametini coşturacak, kutlu nebilerin şefaatini tecelli ettirecek, kutsal bilip iman ettiğimiz kitapların mesajlarıyla yeryüzünü cennete çevirecek bir gayret ve çalışmanın içinde olmamız gerekmez mi? Hepimiz böyle ulvi bir misyonu yerine getirmekle sorumlu iken, yeryüzünde hakkı, adaleti, tesanüdü hâkim kılmak yerine ayrıştırmayı, ötekileştirmeyi ve düşmanlığı körüklemenin hesabını Rabbimize nasıl vereceğiz? Hz. Âdem'den (a.s.) Hz. Muhammed Mustafa'ya (s.a.s.) kadar, hayatları boyunca her daim birleştirici, uzlaştırıcı, affedici, barış elçileri olmuş enbiya efendilerimizle nasıl yüzleşeceğiz?

Ve sonra asıl en yüksek sesimle, en kuvvetli nefesimle aynı dini, aynı imanı, aynı sevdayı paylaştığım; aynı rükûa eğildiğim, aynı secdeye kapandığım, aynı kıyama kurduğum, aynı kıbleye yöneldiğim, Müslüman kardeşlerime seslenmek isterdim:

Ey din-i mübin-i İslam'a intisap etmiş; Hâtemü'n-nebiyyîne imanla şereflenmiş Müslüman kardeşlerim!

Ey yeryüzünde barışı, huzuru ve kardeşliği tesis etmekle yükümlü olanlar!

Bizim Peygamberimiz belli bir zamana, mekâna ya da topluma değil, tüm insanlığa rehber olarak gönderilmedi mi? Onun vasıtasıyla tüm zamanlara ve insanlığa duyurulan evrensel mesaj, dillerin ve renklerin farklılığının Allah'ın ayetlerinden olduğunu5 bildirmedi mi?

O halde farklılıkları toplumsal bir zenginlik olarak görmemiz, "insan" üst kimliğinde birleşerek, her bireye insan olduğu için saygı duymamız gerekmez mi?

Hani bir gün Peygamberimiz (s.a.s.), ashab-ı kirama *"Ben kardeşlerimi özlüyorum"* buyurduğunda ashab-ı kiram, "Ya Resulallah! Biz senin kardeşlerin değil miyiz?" diye sormuştu. Resul-i Ekrem (s.a.s.), *"Hayır sizler benim ashabımsınız. Benim kardeşlerim, beni görmedikleri halde bana iman edenlerdir."* buyurmuştu.6 Bizler bugün Peygamber Efendimize (s.a.s.) gerçekten kardeşler olabildik mi? Ona layık bir ümmet olabildik mi? Bizler, içler acısı halimizle onun yüzüne nasıl bakacağız? Hiç düşündük mü?

Ve mezhebini, meşrebini, ırkını, ideolojisini rahmet dini İslâm'ın önüne geçirme tuğyanına kapılan kardeşlerime şöyle seslenmek isterim:

Ey asabiyetini insanlığının ve Müslümanlığının önünde tutanlar!

Ey mezhepçilik, hizipçilik, etnik kimlik asabiyetiyle birbirine düşman olanlar!

İman ettiğimiz Resulümüz; *"Müslüman Müslüman'ın kardeşidir; ona zulmetmez, onu yardımsız bırakmaz ve onu hor görmez"7* buyurmadı mı?

Bunun da ötesinde, *"Kim gayesi İslam olmayan bir bayrak altında bir asabiyete çağırırken veya bir asabiyete yardım ederken öldürülürse onun ölümü cahiliye üzeredir."8 "Irkçılığa çağıran bizden değildir. Irkçılık davası uğruna savaşan bizden değildir. Irkçılık davası uğruna ölen bizden değildir"9* buyurarak, müminin sadece dünyasını değil ukbasını da mahvedecek olan bu cehaletten ümmetini sakındırmadı mı?

Hangi mezhep, meşrep ve anlayış bir masumun kanını akıtmayı, camileri bombalayıp türbeleri, mezarları yakıp yıkmayı meşru görebilir?

Ve sonra sadece yığınla servet biriktirmek için yaşayanlara bir çift söz söylemek isterdim ve derdim ki:

Ey Allah'ın sonsuz hazinesinden kendilerine lütufta bulunduğu servet sahipleri!

Ey dünyanın tüm zenginliklerini aralarında bölüşen mutlu (!) azınlık!

Merak ediyorum, yoksullukla kıvrananlara gözleri, açlıktan inleyenlere kulakları,

soğuktan donanlara kapıları, işsizlere, aşsızlara, çaresizlere yürekleri kapatarak mutlu olunabilir mi gerçekten?

Paylaşmamız için veren, infak etmemiz için ihsan eden Mevla'ya bencilliğin, cimriliğin ve tamahkârlığın hesabını verebilecek miyiz? Verdiklerini bir gün geri alırsa, o zaman kimin kapısına gideceğiz?

Ve eğer bugün, sesim yetseydi bir seslenişimi de -nefsimi de katarakilim sahiplerine, ilmini öğretmeyen, ilminin gereğini yapmayan, hakkı ve hakikati söylemeyen bilginlere, aydınlara, âlimlere, mütefekkirlere, âriflere yapmak isterdim ve derdim ki:

Ey âlimler!

Ey bilginler!

Ey siyah sarıklılar!

Ey beyaz sarıklılar!

Ey cübbeliler!

Resul-i Ekrem, *"Âlimler, peygamberlerin vârisleridir"10* buyurmamış mıydı? Siz peygamberlerin mirasçısı değil miydiniz?

Sizlerin görevi, ümmete rehberlik yapmak iken nasıl oldu da Müslümanlar arasındaki kavgada taraf oldunuz? Dökülen masum kanların vebalini, hesabını Allah'a verebilecek misiniz?

İslâm uleması olarak bizler hac menasikini ifa ederken karınca öldürmenin hükmünü uzun uzun izah ederken, masum insanları katletmeyi ve bir insanı öldürmenin bütün insanlığı öldürmek olduğunu haykırmayı ihmal etmedik mi?

Âlimler olarak bizler, imsakin ne zaman başladığı, orucu nelerin bozduğu üzerinde durduğumuz kadar Müslümanların, kadınların, çocukların üzerine bombalar yağdırmanın, İslâm vahdetini ve ümmetin birliğini nasıl bozduğunu gözden kaçırmadık mı?

Bilhassa İslâm'ın yüce hakikatlerini güç devşirmeye ve çıkar sağlamaya matuf bir araca dönüştürenler, hakikati sadece kendinde görenler, hedefine ulaşmak için her yolu mubah sayanlar, körü körüne itaat kültürüyle iradeleri teslim alanlar, bütün bunların vebalini, hesabını Allah'a verebilecekler mi?

Bütün bu olanların yanında Resul-i Ekrem'in (s.a.s.), *"Allah'ım! Huşû duymayan kalpten, kabul edilmeyen duadan, doymayan nefisten ve fayda vermeyen ilimden sana sığınırım"11* duasını nereye koyacağız?

Ve son iki asırdır İslâm coğrafyasının dinî, kültürel fay hatlarıyla oynayan; İslâm

topraklarını işgaller, savaşlar ve istibdatlarla tarumar eden güç sahiplerine seslenmek isterdim ve derdim ki:

Ey gücünü zulüm ve zorbalıktan alanlar!

Ey dünyayı kan gölüne ve gözyaşı vadisine çevirenler!

Nefsine güç yetiremeyenlerin hakikatte hiçbir şeye muktedir olamayacaklarını anlamanız için daha kaç saltanatın yıkılması; zulüm ile abad olunamayacağı gerçeğini görebilmeniz için daha kaç zalimin, kaç ceberudun tarih sahnesinden silinmesi lazım?

Hz. Musa ve ümmetini küçük ve zayıf bir topluluk olarak gördükleri için bir çırpıda yenebileceklerini, bir damla suda boğabileceklerini düşünenler kendileri boğulup gittiler. Ne itibarları kaldı, ne de saltanatları!

Güç ve kuvvetlerini ispat edercesine Hz. İbrahim'i yanardağ benzeri ateşlere atanlar, kendi hırs ve zulmetlerinin ateşinde yanıp yok oldular. Ne kehkeşanları kaldı, ne ihtişamları!

Güç ve bilgi, ahlâk ve hikmet ile buluşmadıkça; mazlumların, mağdurların hakları iade edilmedikçe; bomba ve silah seslerinin, gariplerin âh u eninlerinin yerini sevinç ve mutluluk sesleri almadıkça bu yapılanların hesabını Allah'a verebilecek misiniz?

Ve sonra yeniden Resul-i Ekrem'in Veda Hutbesinde dediği gibi "Ey İnsanlar" diyerek bütün insanlara ve kardeşlerime seslenmek isterdim:

Ey yeryüzü sakinleri!

Ey 20. asrın son ve 21. asrın ilk tanıkları!

Zamanın ve mekânın hakkımızda şahitlik yapacağı adalet ve hesap günü geldiğinde, hesabını verebileceğimiz bir maziye imza atmak, bizden sonraki nesillere hayırla yâd edileceğimiz iyi bir gelecek ve yaşanabilir güzel bir dünya bırakmak en önemli sorumluluklarımızdan değil midir?

Bu bilinçle gelin hep birlikte ve gücümüz yettiğince kötülükleri bertaraf edebilmek, her türlü ayırımcılığın önüne geçebilmek ve beraberce huzur içinde yaşayabilmek için saygı, hoşgörü, merhamet ve adalet başta olmak üzere tüm ahlâkî erdemleri hayatımıza hâkim kılalım. Gündemi barış ve sevgi olan selim akıl ve kalp sahiplerinden olmaya çabalayalım.

Gelin Yaratanımızı darıltmayalım. Gelin Peygamberimizi gücendirmeyelim.

Gelin meleklerimizi, hoşnut olmayacakları hususları yazmak zorunda bırakmayalım.

Gelin hem dünyamıza hem birbirimize sahip çıkalım ve iyiliği yeryüzüne yayalım.

Ve unutmayalım ki dünya bize, biz birbirimize emanetiz.

Daha güzel bir dünya için sevgi, saygı ve merhamet diyor, selam ve hürmetlerimi sunuyorum.

*Kutlu Doğum Haftası Açılış Konuşması, 12 Nisan 2015 / İstanbul

Kaynaklar:

1. Tirmizî, Deavât, 84.
2. Yûsuf, 12/92.
3. Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, IX, 195.
4. Fussilet, 41/34.
5. Rûm, 30/22.
6. Müslim, Tahâret, 39.
7. Müslim, Birr, 32.
8. İbn Hanbel, Müsned, II, 306.
9. Ebû Dâvûd, Edeb, 111-112.
10. Ebû Dâvûd, İlim, 1.
11. Tirmizî, Deavât, 68.